

Rapport Grote Natuurenquête

Wat vindt de Vlaming van het Vlaamse natuurbeleid en hoe zetten we dit om naar een beleidsadvies voor de nieuwe Vlaamse regering?

Colofon

Rapport Grote Natuurenquête

Een studie van Natuurpunt vzw

Tekst en analyse: Annelore Nys

Redactie: Hendrik Moeremans

Met bijzondere dank aan Dries Van Nieuwenhuysse en Hendrik Moeremans

Referentie: Nys A. 2014. 'Rapport De Grote Natuurenquête. Wat vindt de Vlaming van het Vlaamse natuurbeleid en hoe zetten we dit om naar een beleidsadvies voor de nieuwe Vlaamse regering? Rapport Natuurpunt, Mechelen

www.natuurpunt.be

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Inleiding.....	5
Analyse van de respondenten	7
Resultaten	9
Algemene resultaten	9
Nabije natuur	9
Natuur op wandelafstand.....	9
Speelnatuur.....	11
Landschap en open ruimte.....	12
Betonstop.....	12
Landschapsontwikkeling en open ruimte	13
Aanpassen aan klimaatsverandering.....	15
Meer en betere natuur	17
Toestand van de natuur.....	17
Soorten	19
Wilde dieren veroveren Vlaanderen.....	19
Soorten op de rand.....	20
Subsidies en samenwerking	24
Subsidies.....	24
Samenwerking	26
Resultaten aan de hand van signaletiek.....	28
Lidmaatschap Natuurpunt.....	28
Natuur op wandelafstand.....	28
Betonstop en openruimte	28
Toestand van de natuur.....	29
Subsidies.....	29
Inwoners steden	29
Natuurrijke provincies	30
Geslacht	30
Leeftijd.....	31
Bespreking en conclusies.....	32
Appendix 1 - Vragenlijst de Grote Natuurenquête.....	35

Samenvatting

Natuurpunt, de grootste natuurvereniging van Vlaanderen, heeft een online bevraging georganiseerd bij ruim 15.000 Vlamingen om na te gaan wat het belang is dat zij hechten aan de natuur. Welke verwachtingen koestert de Vlaming met betrekking tot de natuur in zijn of haar omgeving – en welke verwachtingen zijn er ten aanzien van het natuurbeleid?

Uit de analyse van de resultaten blijkt dat de strijdpunten van Natuurpunt met betrekking tot nabije natuur, natuurbescherming en ruimtelijke ordening worden gedragen door een breed publiek. Hoewel leden de eisen beduidend sterker onderschrijven dan niet-leden, is ook bij die laatste groep een overgrote meerderheid overtuigd van de nood aan meer natuur op wandelafstand, de bescherming van wilde dieren en een betonstop in ons volgebouwd landschap. 78 procent van de ondervraagden vindt dat de overheid onvoldoende inspanningen doet voor natuurbescherming en 84 procent kant zich tegen de besparingen op het natuurbudget tijdens de vorige bestuursperiode. De vraag voor een ambitieus natuurbeleid komt met andere woorden niet alleen van de natuurvereniging, ze komt in de eerste plaats van de burger zelf.

Na de verkiezingen van 25 mei zijn de kaarten geschud en eind juli zijn de ministerposten toegewezen. Intussen is het moment aangebroken om de maatschappelijke gedragen vraag naar meer en betere natuur te vertalen in een actieplan. De beleidsnota, die het natuurbeleid van de komende vijf jaar zal bepalen, mag de resultaten van deze bevraging interpreteren als een inspirerende to-dolist, een lijst met maatschappelijke behoeftes.

Voor wilde natuur wil de Vlaming niet naar het buitenland. Om oog in oog te kunnen staan met een wild everzwijn zou de helft van de ondervraagden zelfs vaker naar een natuurgebied trekken. Wilde natuur in Vlaanderen draagt met andere woorden de potentie in zich om een hotspot voor avontuur te worden, mensen op de been te brengen en op die manier de lokale economie aan te zwengelen.

Daarnaast toont de Vlaming zich erg bezorgd om de kwaliteit van de natuur in Vlaanderen. Dat heel wat van onze planten en dieren met uitsterven bedreigd zijn, is voor 85 procent een zorgwekkend gegeven. Er moet werk gemaakt worden van plannen om soorten te beschermen. Een andere opvallende maatschappelijk gedragen eis is die voor meer natuur op wandelafstand. Bijna 9 op 10 Vlamingen geven aan natuur op wandelafstand belangrijk te vinden. Behalve het behalen van Europese doelstellingen moet dus ook (speel)natuur vlak bij de mensen financiële inspanningen en aandacht verdienen. Dat Vlaanderen volgebouwd is, is een vaststelling die 85 procent van de Vlamingen akkoord doet gaan met een betonstop, die het (netto) inkleuren van nieuwe bouwpercelen. 70 procent vindt dat we ons moeten wapenen tegen de klimaatverandering, neerslag en extreem weer door de natuur in te schakelen.

Tot slot geeft de Vlaming aan dat hij heil ziet in een geïntegreerd beleid, waarbij natuurverenigingen, boseigenaars en landbouwers samenwerken. Wie inspanningen levert voor natuurbescherming, moet daarvoor beloond worden, vindt 77 procent. Langs de andere kant oordeelt 88 procent van de Vlamingen dat landbouwers die publieke middelen willen blijven ontvangen, ook inspanningen moeten leveren voor natuur.

Inleiding

Achtergrond

In dit rapport presenteert Natuurpunt de mening van meer dan 15.000 Vlamingen over natuur en landschap. Tussen 10 december 2013 en 5 februari 2014 bevroegen we 15.262 personen over wat zij van de Vlaamse natuur vinden. De online bevraging werd ruim verspreid via het ledentijdschrift Natuur.blad, partnerverenigingen, de media en middels sociale media.

Deze bevraging werd gelanceerd als onderdeel van de campagne voor de Vlaamse verkiezingen die plaatsvonden op 25 mei 2014. De bedoeling was om te weten te komen in welke mate de Vlamingen onze prioriteiten voor de nieuwe Vlaamse regering ondersteunden. En om de mening van de Vlaming over natuur op een gekanaliseerde manier over te maken aan de nieuwe regering. Bedoeling is dat die zich in haar beleidsnota voor het natuurbeleid laat inspireren.

Topprioriteiten voor de nieuwe Vlaamse regering

Natuurpunt heeft vier topprioriteiten voor de volgende Vlaamse regering.

1. Zorg voor natuur dichtbij - Alle Vlamingen kunnen op pad in een groot natuurgebied op minder dan twee kilometer van hun deur.
2. Maak klimaatbuffers - De natuurlijke overstromingsgebieden worden hersteld om ons te beschermen tegen klimaatverandering.
3. Creëer grote natuurgebieden - Elk jaar groeit de oppervlakte beheerd natuurgebied met minstens 3.000 hectare. Dat is de beste bescherming voor de natuur.
4. Ruimtelijke ordening - De nog niet toegewezen 30.000 hectare natuur en bos en 70.000 hectare natuurwervingsgebied worden ingekleurd op kaart en gerealiseerd.

Kernvragen

Het onderzoek wil een antwoord bieden op de vraag of de Vlamingen onze eisen voor natuur en landschap voor de nieuwe Vlaamse regering ondersteunen. Bijkomend onderzochten we in welke mate een bevraging gebruikt kan worden om een genuanceerd beleid te bekomen over de verwachtingen van de eindgebruikers ten aanzien van het gevoerde beleid.

Daarnaast onderzochten we volgende bijvragen:

- Verschillen leden en niet-leden significant van mening over de verschillende topics?
- Verschillen centrumstadsbewoners en niet-centrumstadsbewoners significant van mening over de verschillende topics?
- Verschillen mannen en vrouwen significant van mening over de verschillende topics?
- Verschillen min 25-jarigen en plus 25-jarigen significant van mening over de verschillende topics?
- Is het aantal bezoeken aan de natuur die een persoon doet bepalend voor wat iemand van de toestand van de natuur vindt?

- Zijn mensen die in een natuurarme provincie wonen meer gevoelig voor de toestand van de natuur?

Werkwijze

De bevraging werd opgesteld door de dienst Beleid en de dienst Communicatie van Natuurpunt. De resultaten werden verzameld via een online bevraging, opgesteld in het programma Formstack. De oproep tot deelname aan de bevraging werd gelanceerd vanaf 20 december bij de publicatie van het ledentijdschrift Natuur.blad, de oproep werd eveneens verspreid via de communicatiekanalen van de verschillende Natuurpuntafdelingen en partnerverenigingen en via media en een campagne op de sociale media Facebook en Twitter. De bevraging kon worden ingevuld tot 5 februari. In totaal verzamelden we een sampleset van 15.262 resultaten.

De respondenten kregen in totaal 49 stellingen en feiten voorgelegd onderverdeeld in drie grote thema's:

- Deel 1 – Natuur op wandelafstand
- Deel 2 – Meer en betere natuur
- Deel 3 – Landschappen

Een vierde deel bevroeg de signaletiek van de respondenten zoals leeftijd, geslacht, lidmaatschap van Natuurpunt, woonplaats, frequentie van bezoek aan natuurgebieden.

Als laatste vroegen we de respondenten om een opdracht voor de volgende Vlaamse regering mee te geven. Meer dan 9.000 bevroegden lieten een opdracht achter om de volgende Vlaamse regering te inspireren. In deze analyse werden de opdrachten niet verwerkt. De opdrachten zullen op 5 oktober voorgesteld worden aan de nieuwe Vlaamse regering en het parlement.

De analyse van de resultaten gebeurde door de dienst Beleid van Natuurpunt. Voor de verwerking van de resultaten maakten we gebruik van het statistisch softwareprogramma SAS en het rekenbladprogramma Excel.

Analyse van de respondenten

De bevraging werd ingevuld door 15.262 respondenten. In dit deel bespreken we de representativiteit van de steekproef.

	Samples	Sample percentage	Vergelijking Populatie
Geslacht			
Man	9.300	61%	49%
Vrouw	5.962	39%	51%
Leden			
Lid	9.937	65%	3,5%
Niet-lid	5.109	33,5%	96,5%
Weet ik niet	216	1,5%	
Leeftijd			
-25	2.940	19%	28%
25 – 35	2.873	19%	12,5%
36 – 45	2.932	19%	15%
46 – 60	5.254	34,5%	21%
+60	2.940	19,5%	23,5%
Stad/platteland			
Stad	2.544	21,5%	24%
Platteland	9.347	78,5%	76%
Provincie			
Antwerpen	3.954	33%	28%
Brussel	138	1%	-
Limburg	1.161	10%	13,5%
Oost-Vlaanderen	2.884	24%	23%
Vlaams-Brabant	1.870	16%	17%
West-Vlaanderen	1.884	16%	18,5%

De bevraging werd vooral verspreid via de eigen communicatiekanalen. Hierdoor is er een oververtegenwoordiging van leden bij de respondenten (3,5% van de Vlaamse huishoudens is lid van Natuurpunt): 65% van de respondenten is lid van Natuurpunt, 35% is geen lid van Natuurpunt. Met 90.000 aangesloten gezinnen vulde 11% van de Natuurpuntleden de bevraging in.

60% van de respondenten is man, 40% is vrouw: daarmee is er een oververtegenwoordiging van mannen (België: 0,96 man/vrouw). 27% van de ondervraagden is jonger dan 35 jaar, 19% is tussen de 35 en 45 jaar oud, de grootste leeftijdscategorie is die tussen 46 en 60 jaar oud met 34%, 19% is ouder dan 60 jaar. Daarmee is er vooral in de categorie -35 jaar een ondervertegenwoordiging ten opzichte van de totale bevolking (40%) en een oververtegenwoordiging in de categorie 46 tot 60 jaar (26%).

Wat betreft de spreiding tussen de provincies stellen we vast dat 30% van de respondenten woont in de provincie Antwerpen, Oost-Vlaanderen volgt met 22%, 15% woont in West-Vlaanderen, 14% in Vlaams-Brabant. De provincie Limburg en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest scoren het laagst met respectievelijk 9% en 1%. Met uitzondering van het Hoofdstedelijk Gewest Brussel is er een mooie spreiding over de provincies. 20% van de respondenten woont in één van de dertien centrumsteden. In Vlaanderen wonen 1,5 miljoen mensen of 24% in één van de 13 centrumsteden.

Resultaten

Algemene resultaten

Nabije natuur

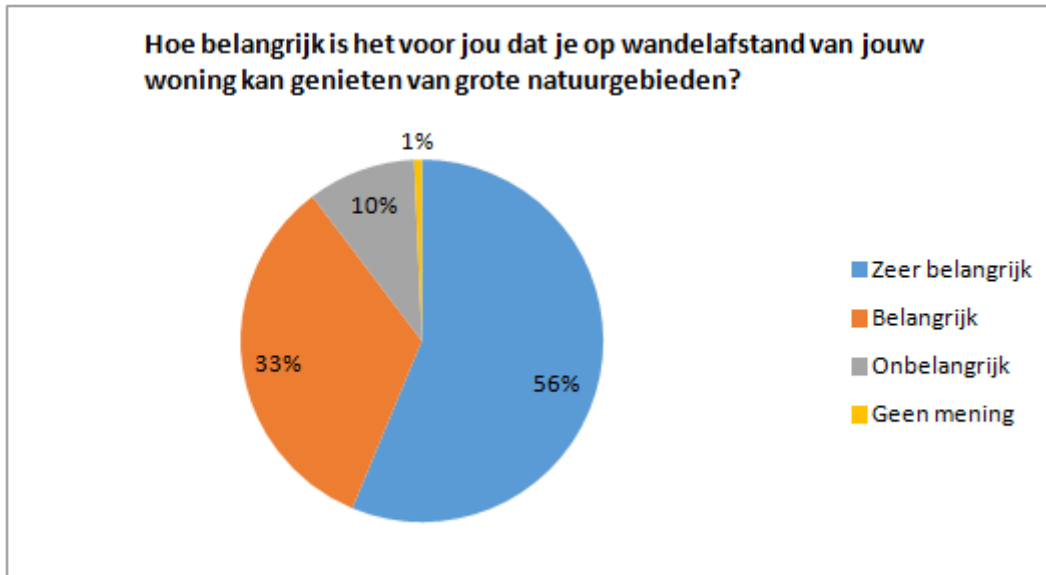
Natuur op wandelafstand

→ **Vlamingen vinden het belangrijk dat ze op minder dan 2 kilometer van hun deur kunnen gaan wandelen in een natuurgebied van minstens 30 hectare.** 56 % van de respondenten gaf aan dit zeer belangrijk te vinden, 33% vindt dit belangrijk. 10% vindt dit onbelangrijk.

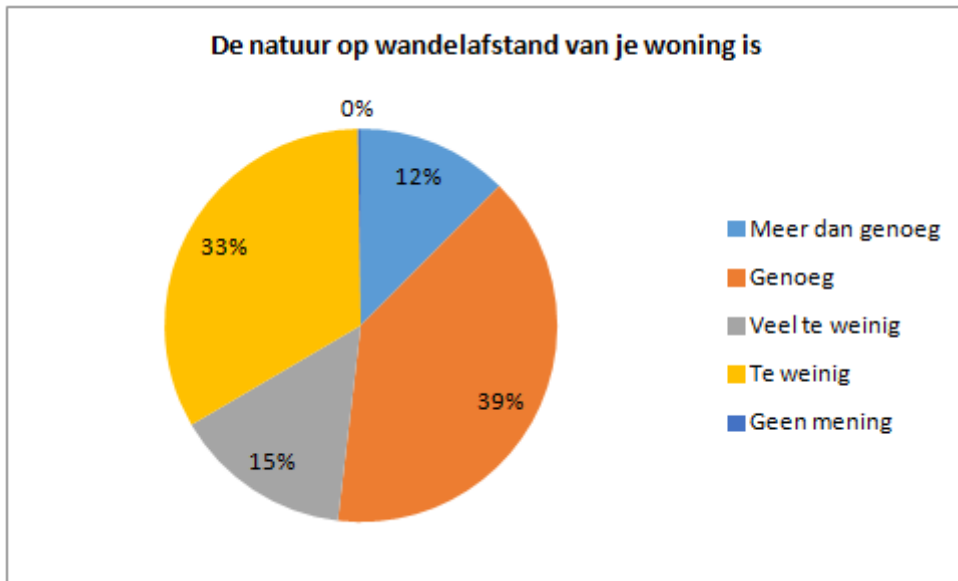
→ **Vlamingen vinden dat iedereen op wandelafstand (max 2 km) toegang moet hebben tot een natuurgebied.** 52% is het helemaal eens met deze stelling en 28% is het eens. 10% geeft aan niet akkoord te zijn en 6% is helemaal niet akkoord.

→ **Helpt van de Vlamingen vindt dat er te weinig natuur op wandelafstand is.** Als we de respondenten vragen of er voldoende natuur op wandelafstand is dan is het antwoord verdeeld. 12% antwoordt dat er meer dan genoeg natuur is en 39% dat er genoeg natuur is. 48% vindt dat er te weinig natuur is.

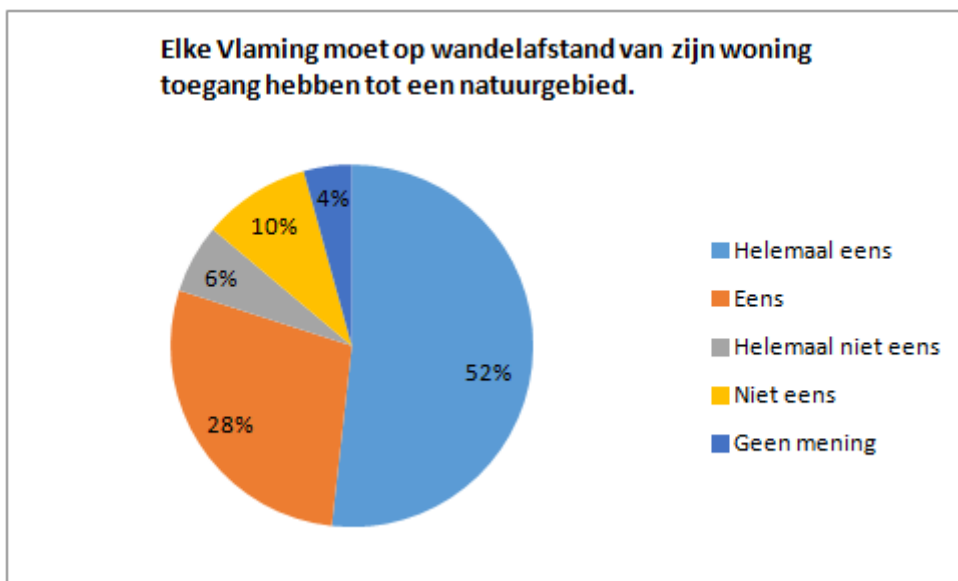
Figuur 1. Vlamingen vinden het belangrijk dat ze op minder dan 2 kilometer van hun deur kunnen gaan wandelen in een natuurgebied

Figuur 2. Helft van de Vlamingen vindt dat er te weinig natuur op wandelafstand is

Figuur 3. Vlamingen vinden dat iedereen op wandelafstand (max 2 km) toegang moet hebben tot een natuurgebied

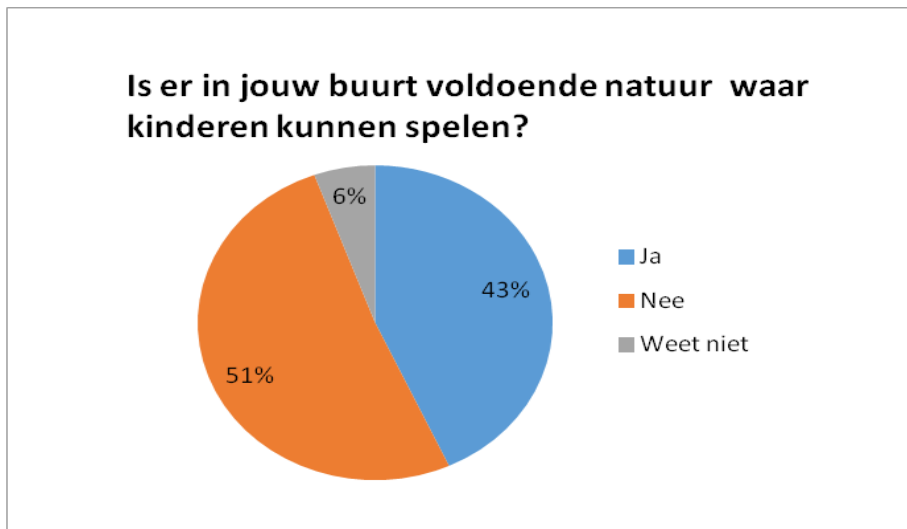

Speelnatuur

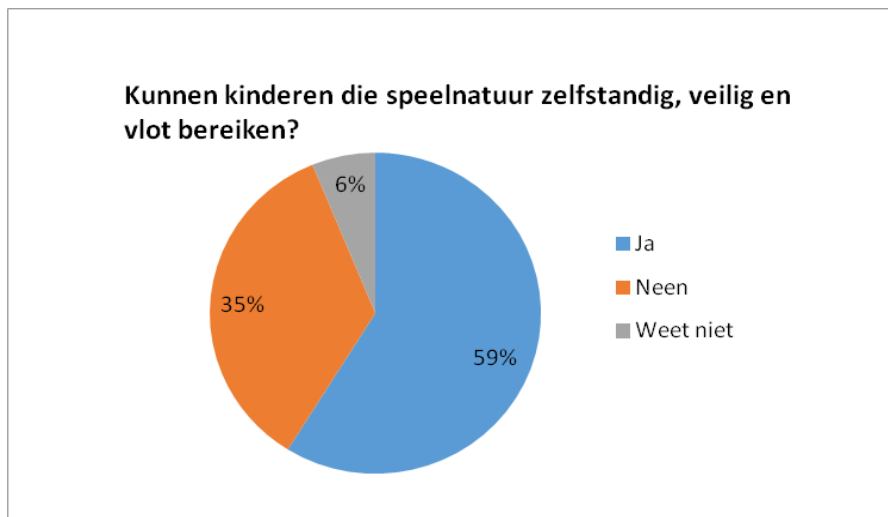
→ **Helpt van de Vlamingen vindt dat er te weinig natuur is waar kinderen kunnen spelen.** De respondenten zijn verdeeld over het feit of er voldoende natuur is waar kinderen kunnen spelen. 49% geeft aan dat er voldoende speelnatuur is, 46% vindt van niet.

→ **Over het algemeen kunnen kinderen die speelnatuur zelfstandig, veilig en vlot kunnen bereiken:** 59% van de respondenten verklaren het daarmee eens te zijn. 35% is het hier niet mee eens.

Figuur 4. Helpt van de Vlamingen vindt dat er te weinig natuur is waar kinderen kunnen spelen.

Figuur 5. Over het algemeen kunnen kinderen die speelnatuur zelfstandig, veilig en vlot kunnen bereiken

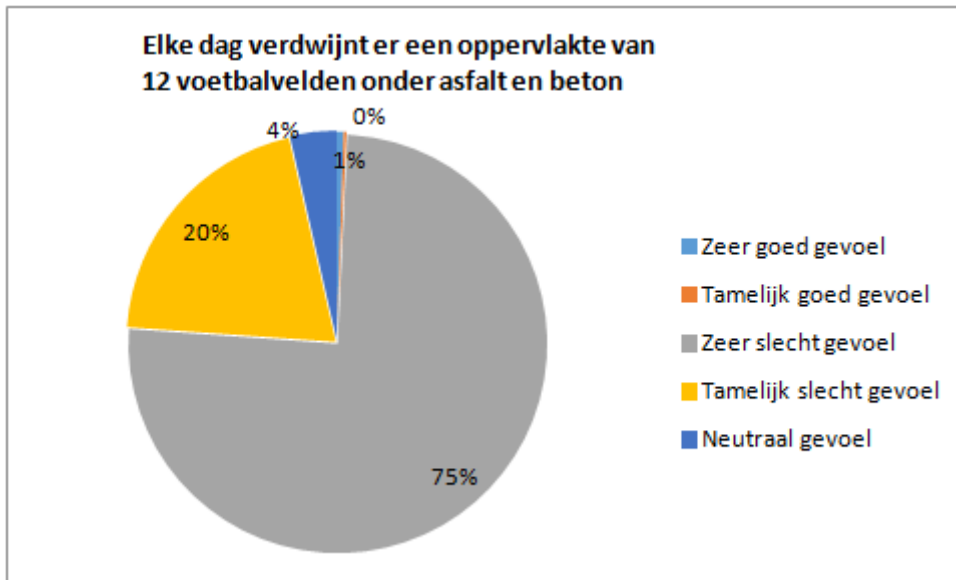

Landschap en open ruimte

Betonstop

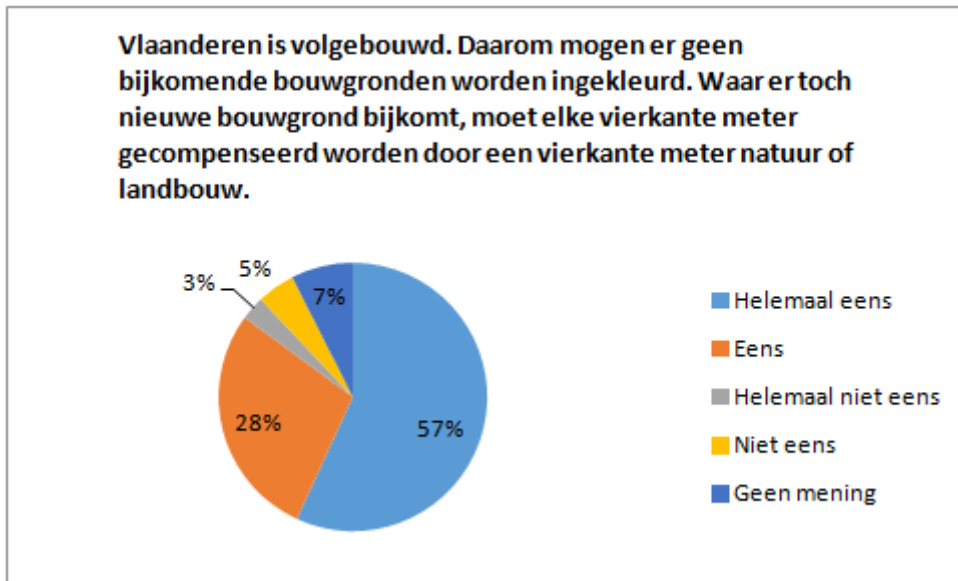
→ **Vlaanderen is haast volgebouwd.** 75% van de respondenten voelt zich zeer slecht en 20% slecht bij het feit dat er elke dag 6 ha of 12 voetbalvelden natuur en landbouw onder de asfalt en beton verdwijnen.

Figuur 6. Vlamingen vinden dat Vlaanderen volgebouwd is en dat er geen bijkomende open ruimte mag sneuvelen.

→ **Een absolute meerderheid van de bevolking is gewonnen voor een betonstop.** 85 % van de ondervraagden vindt dat een ingrijpende maatregel als de betonstop noodzakelijk is (57% is het helemaal eens, 28% is het eens). Netto mag er volgens hen geen bebouwde en verharde oppervlakte meer bijkomen buiten de bouwzones die nu afgebakend zijn. Waar er bijkomende verharding wordt ingekleurd, moet elke vierkante meter gecompenseerd worden met een vierkante meter natuur. Slechts 8% is gekant tegen een bouwstop.

Figuur 7. Een absolute meerderheid van de bevolking is gewonnen voor een betonstop

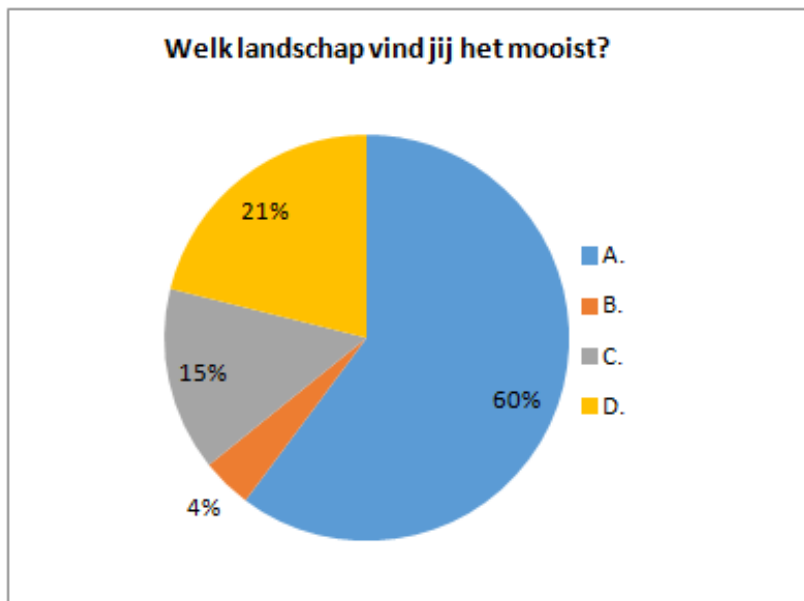

Landschapsontwikkeling en open ruimte

→ **Natuurlandschap wordt als meest aantrekkelijk ervaren.** Gevraagd naar welk landschap de respondenten het mooiste vinden, antwoordt 60% A, 4% B, 15% C en 21% D.

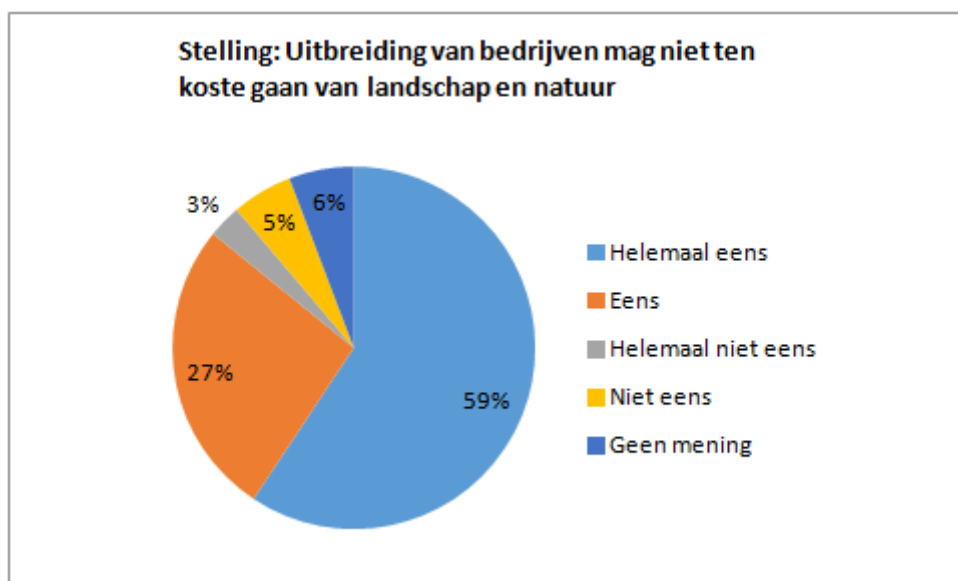
Figuur 8. Natuurlandschap wordt als meest aantrekkelijk ervaren

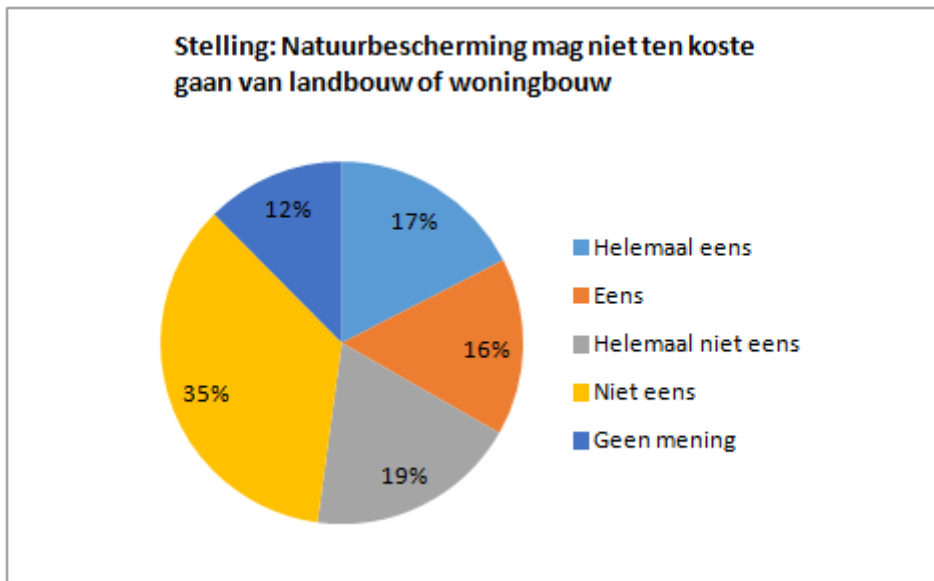
→ Een meerderheid van de ondervraagden vindt dat economische ontwikkeling niet ten koste mag gaan van natuur en landschap. 59% is het helemaal eens en 27% is het eens met de stelling dat uitbreiding van bedrijven niet ten koste mag gaan van natuur en landschap. 8% van de respondenten is het hier niet mee eens.

→ Gevraagd wat de respondenten vinden van de stelling dat natuurbescherming niet ten koste mag gaan van landbouw of woningbouw antwoordt 12% dat ze het helemaal eens zijn en 16% dat ze het eens zijn met deze stelling. 35% is het niet eens met deze stelling en 19% is het helemaal niet eens.

Figuur 9. Een meerderheid van de Vlamingen vindt dat economische ontwikkeling niet ten koste mag gaan van natuur en landschap.

Figuur 10. Meningen verdeeld of natuurbescherming ten koste mag gaan van landbouw of woningbouw.

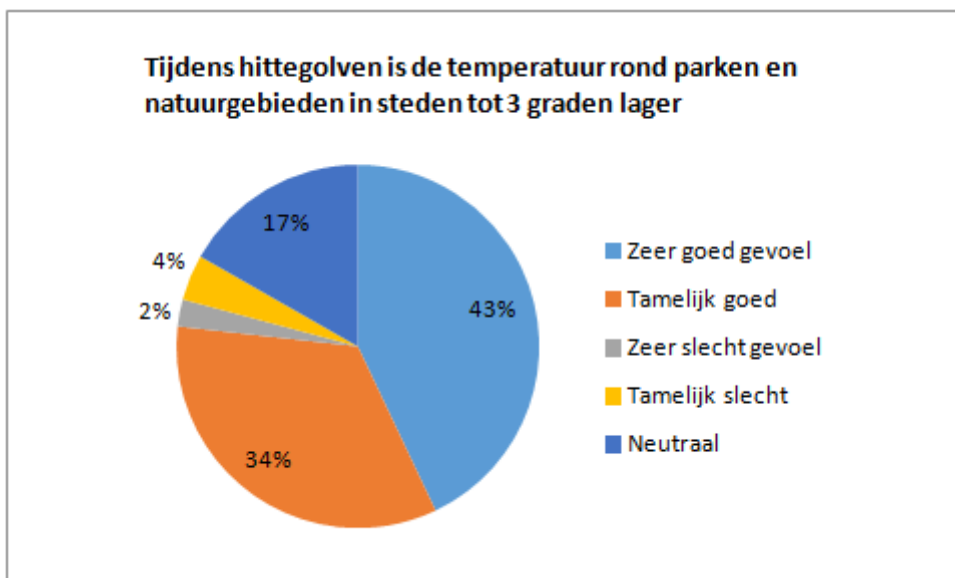

Aanpassen aan klimaatsverandering

Een meerderheid van de Vlamingen vindt dat we ons moeten wapenen tegen de klimaatsverandering door natuurlijke overstromingsgebieden in te richten en natuur te integreren in de stadsplanning.

→ Wanneer ze geconfronteerd worden met het feit dat de temperatuur rond parken en natuurgebieden in steden tot 3 graden lager is dan elders, krijgt 43% van de ondervraagden een zeer goed gevoel en 34% een goed gevoel. Voor 17% van de respondenten wekt dit een neutraal gevoel op.

Figuur 11. Er moeten maatregelen genomen worden om de gevolgen van klimaatsverandering in steden aan te pakken.

→ Als gevolg van klimaatsverandering zal Vlaanderen geteisterd worden door meer en hevige regen en overstromingen. Er zullen natuurlijke overstromingsgebieden moeten ingericht worden. 30% van de respondenten is het helemaal eens met de stelling dat landbouwgrond moet kunnen wijken voor de ontwikkeling van natuurlijk overstromingsgebied, 40% is het eens, 15% heeft geen mening en 15% is het helemaal niet eens of niet eens. Leden van Natuurpunt zijn het significant meer eens met de stelling dan niet-leden.

Figuur 12. In de strijd tegen klimaatsverandering zal Vlaanderen zich moeten wapenen om zich te beschermen tegen overstromingen.

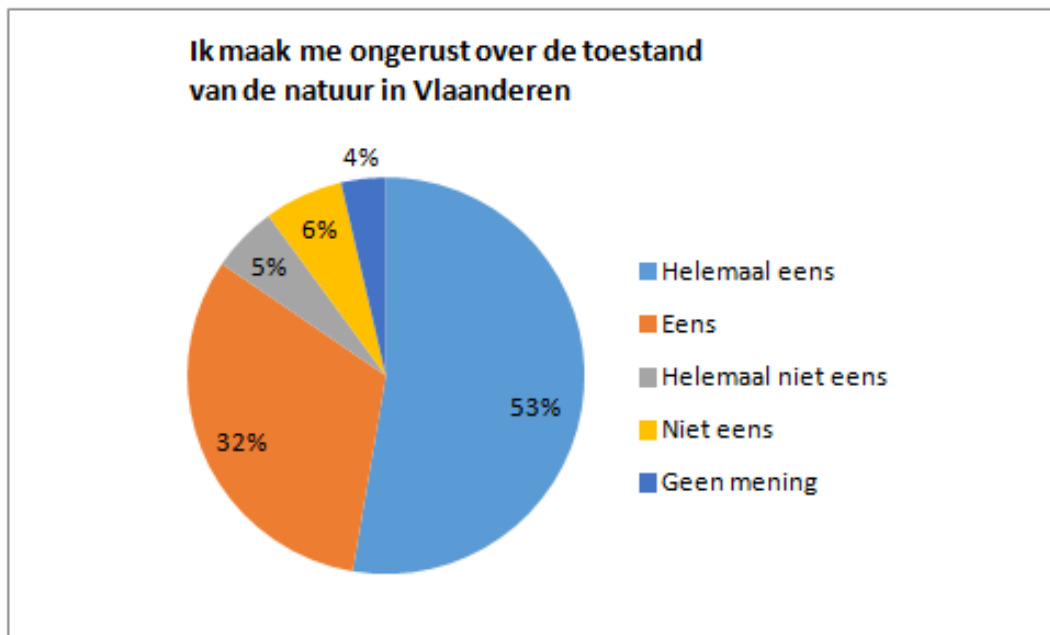

Meer en betere natuur

Toestand van de natuur

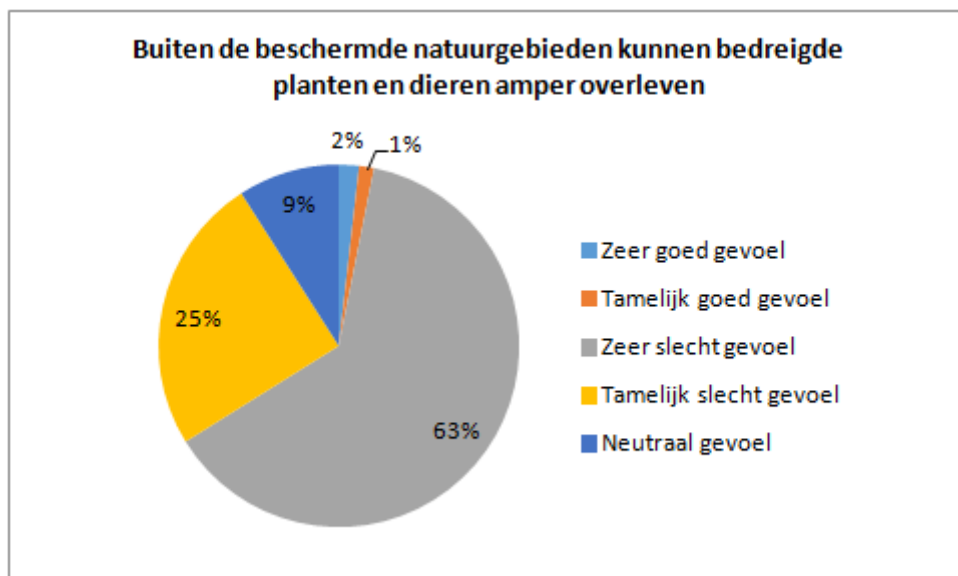
→ **Vlamingen zijn ongerust over de toestand van de Vlaamse natuur.** 53% van de respondenten geeft aan zich ernstige zorgen te maken, 32% maakt zich zorgen. 10% van de ondervraagden is niet ongerust.

Figuur 13. Vlamingen zijn ongerust over de toestand van de Vlaamse natuur.

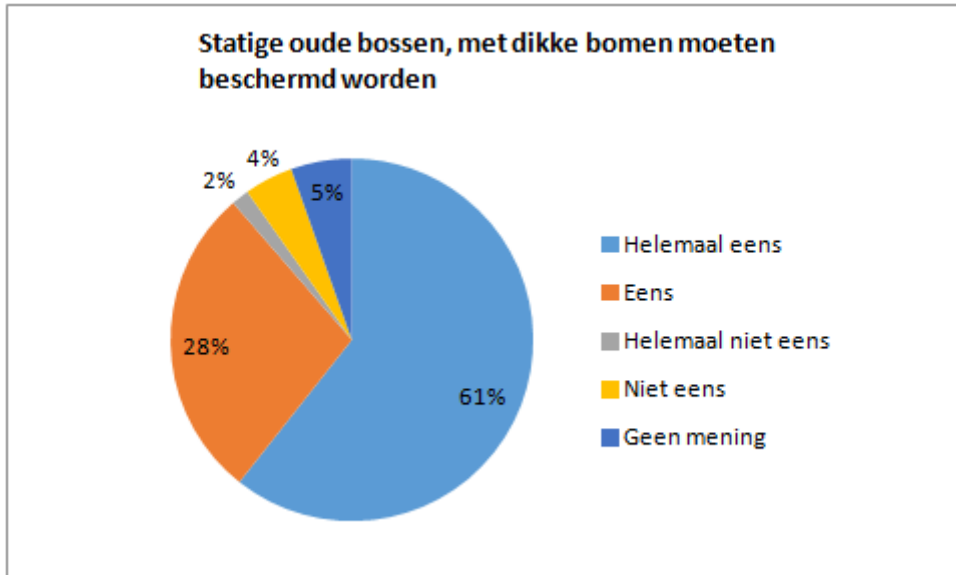
→ Buiten beschermde gebieden kunnen bedreigde planten en dieren amper overleven. 63% heeft hier een zeer slecht gevoel bij, 25% een tamelijk slecht gevoel.

Figuur 14. Vlamingen zijn bezorgd dat dieren en planten enkel overleven in beschermde natuurgebieden.

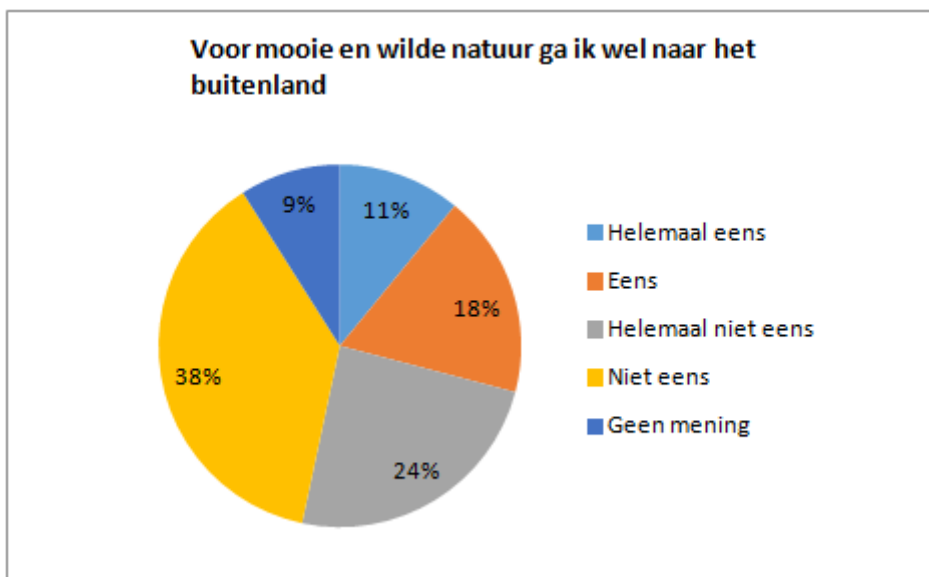
→ **Ecologisch waardevolle bossen verdienen een degelijke bescherming.** De mening van de ondervraagden over ecologisch waardevol bos is zeer duidelijk, 61% van de Vlamingen is het helemaal eens met de stelling dat ecologisch waardevolle bossen beschermd moeten worden, 28% is het eens met deze stelling.

Figuur 15. Ecologisch waardevolle bossen verdienen een degelijke bescherming.

→ **Ook in het verstedelijkte Vlaanderen is er nood aan wilde en mooie natuur.** Slechts een minderheid van de ondervraagden stelt dat ze voor mooie en wilde natuur naar het buitenland willen gaan: 29%. 52% vindt dat ook in België mooie en wilde natuur moet te vinden zijn.

Figuur 16. Ook in het verstedelijkte Vlaanderen is er nood aan wilde en mooie natuur.

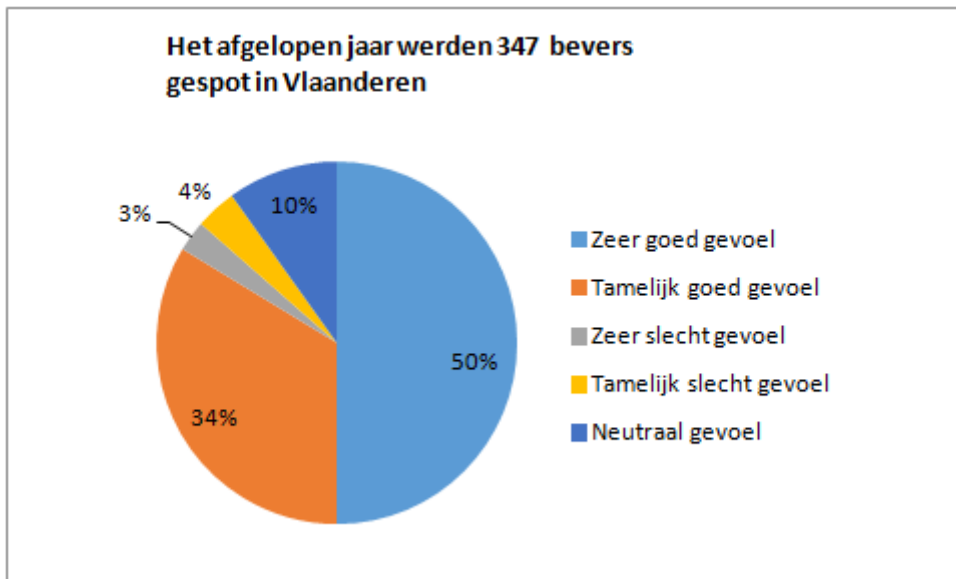

Soorten

Wilde dieren veroveren Vlaanderen

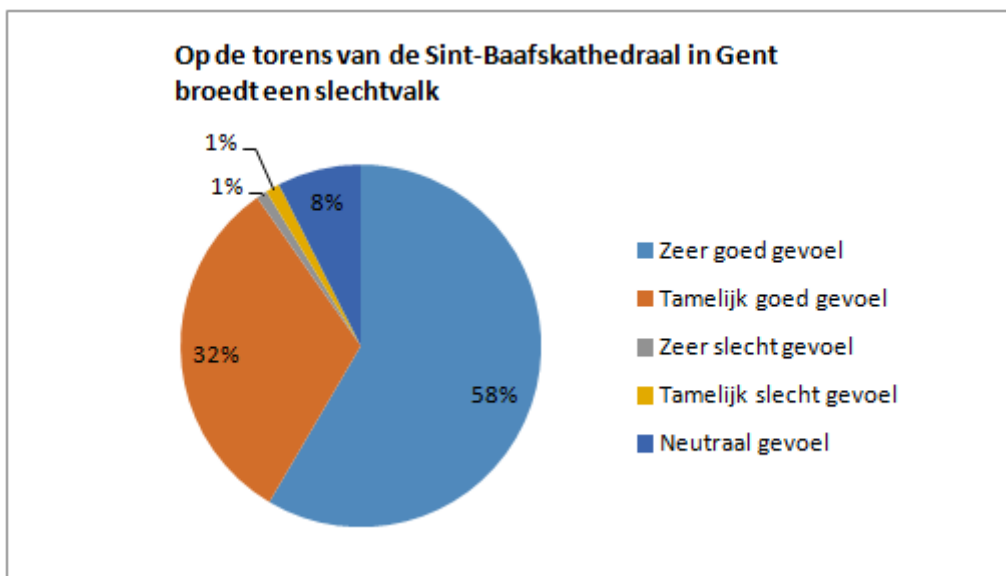
→ **Wilde soorten veroveren Vlaamse harten.** De ondervraagden reageren positief op de terugkomst van wilde soorten. 50% van de respondenten geeft aan dat de terugkeer van soorten als de bever hen een zeer goed gevoel geeft, voor 34% geeft dit een tamelijk goed gevoel.

Figuur 17. Vlamingen heten wilde natuur welkom.

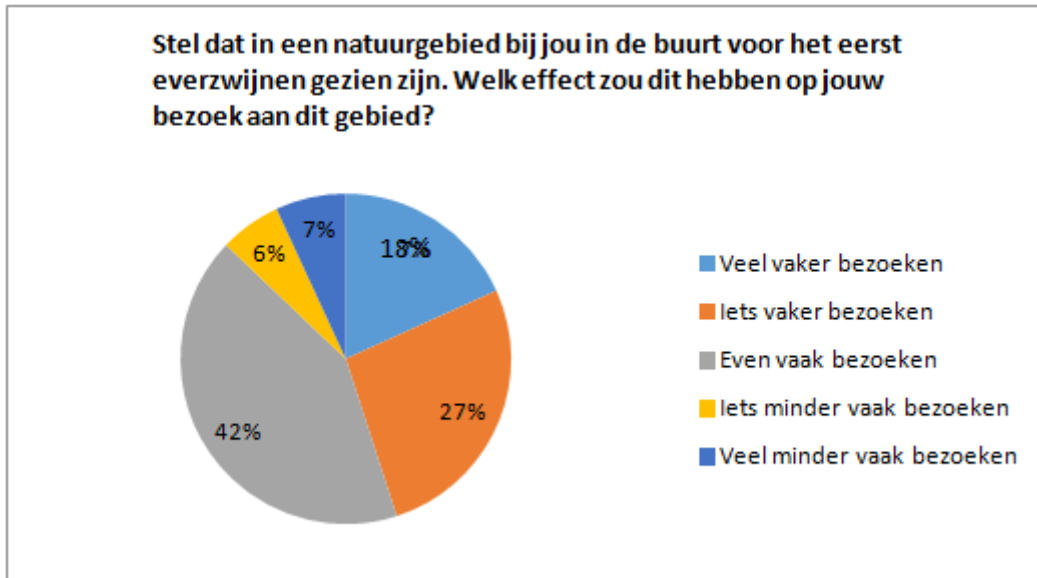
→ Ook de terugkeer van **soorten op onverwachte plaatsen** geeft de respondenten een goed gevoel. Op de toren van de Sint-Baafskathedraal broedt al enkele jaren een slechtvalk, 58% van de ondervraagden heeft daar een zeer goed gevoel bij, 32% een tamelijk goed gevoel.

Figuur 18. Ook de terugkeer van soorten op onverwachte plaatsen geeft de respondenten een goed gevoel.

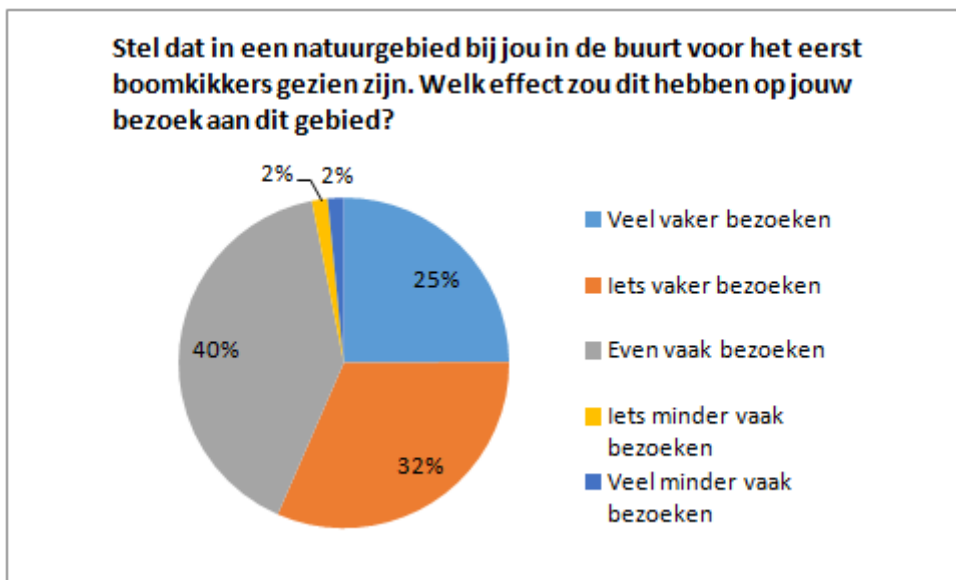

→ **Wilde dieren lokken ons massaal de natuur in.** 18% van de respondenten zou veel vaker de natuur in trekken als ze tijdens een wandeling een wild zwijn kunnen zien. 27% zou iets vaker de natuur in trekken. Ook boomkickers kunnen van een gebied een trekpleister maken. 25% van de ondervraagden geeft aan dat ze veel frequenter een natuurgebied zouden bezoeken als er boomkickers te zien zijn, 32% zou het natuurgebied iets vaker bezoeken.

Figuur 19. Wilde dieren lokken ons massaal de natuur in.

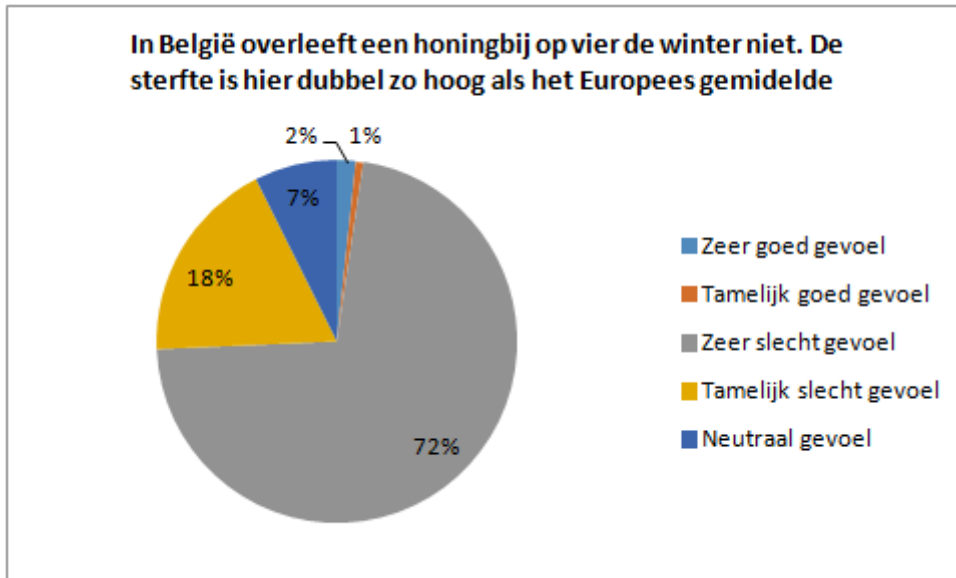
Figuur 20. Wilde dieren lokken ons massaal de natuur in.

Soorten op de rand

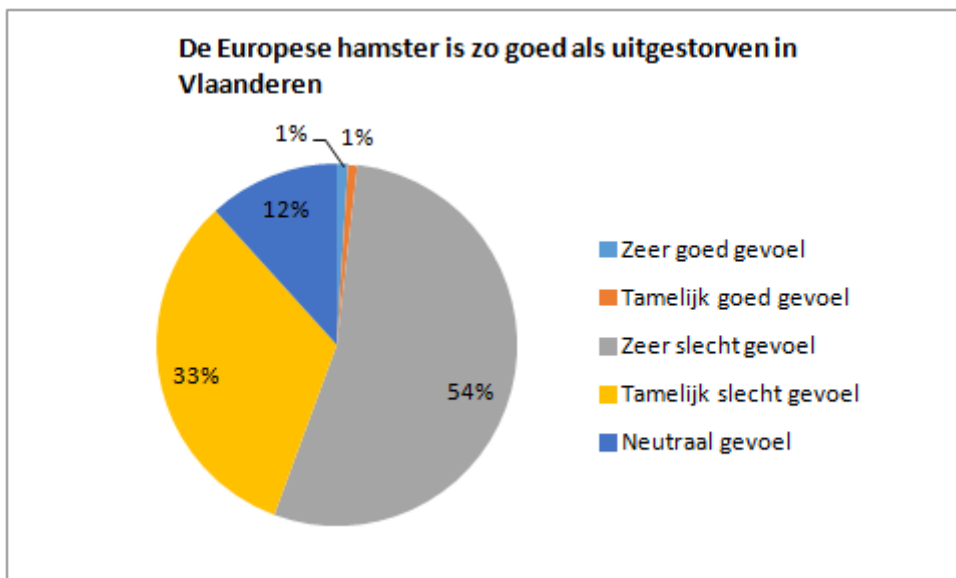
→ **De respondenten vinden het alarmerend dat heel wat Vlaamse diersoorten op de rand van uitsterven staan.** 72% geeft aan dat het feit dat een honingbij op vier het einde van de winter niet haalt hem een zeer slecht gevoel geeft, 18% geeft aan dat dit hen een tamelijk slecht gevoel geeft.

Figuur 21. Vlamingen gealarmeerd door massale bijensterfte.

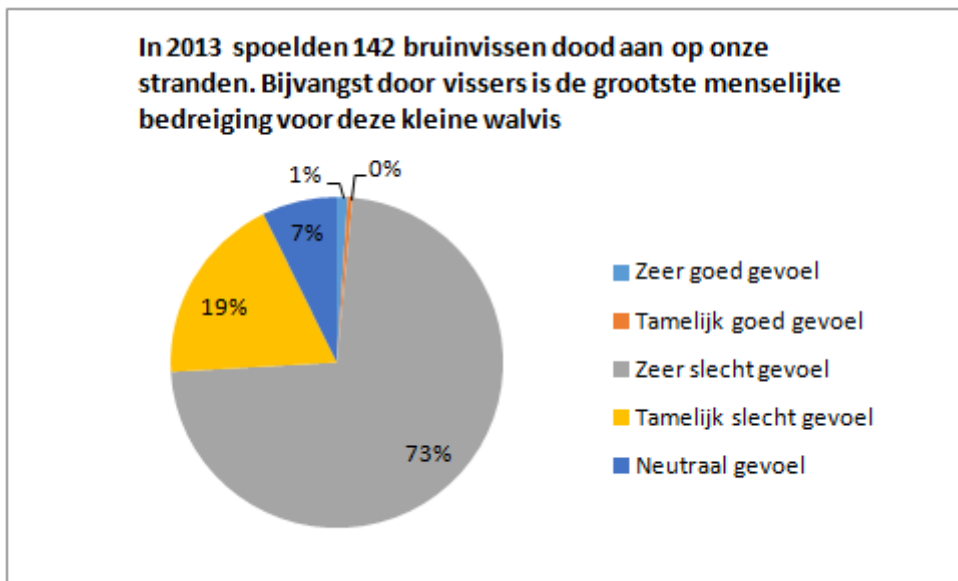
→ De Europees beschermde wilde hamster is zo goed als uitgestorven in Vlaanderen, dit geeft 54% van de ondervraagden een zeer slecht gevoel, 33% geeft aan dat dit hen een tamelijk slecht gevoel geeft. 12% geeft aan dat dit hen een neutraal gevoel geeft.

Figuur 22. De Europese hamster is zo goed als uitgestorven in Vlaanderen.

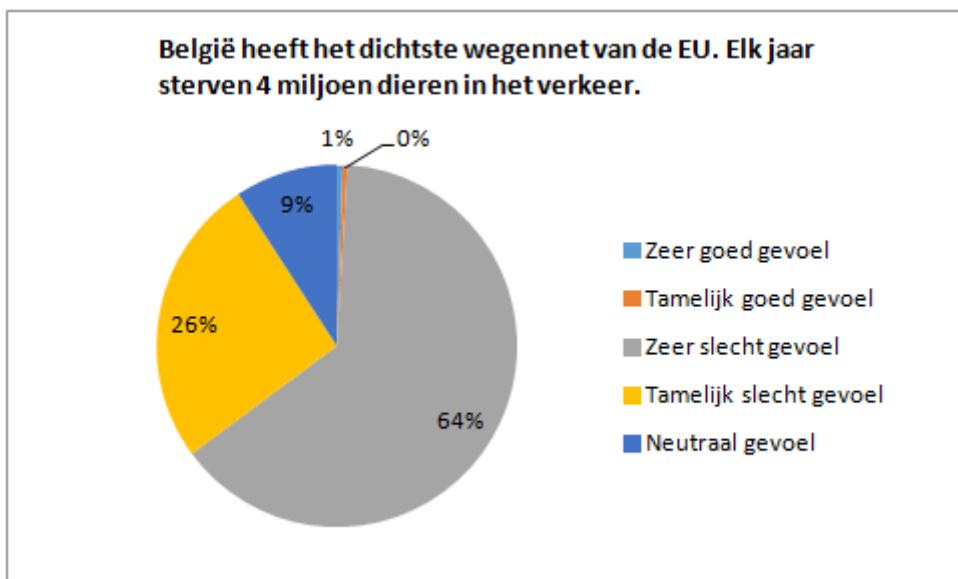
→ In 2013 spoelden 142 bruinvissen aan op onze stranden. Bruinvissen zijn zoogdieren en geraken geregeld verstrikt in warrelnetten, waardoor ze verdrinken. 73% van de ondervraagden geeft aan dat dit hen een zeer slecht gevoel geeft, 19% geeft aan dat dit hen een tamelijk slecht gevoel geeft.

Figuur 23. In 2013 spoelden 142 bruinvissen aan op onze stranden.

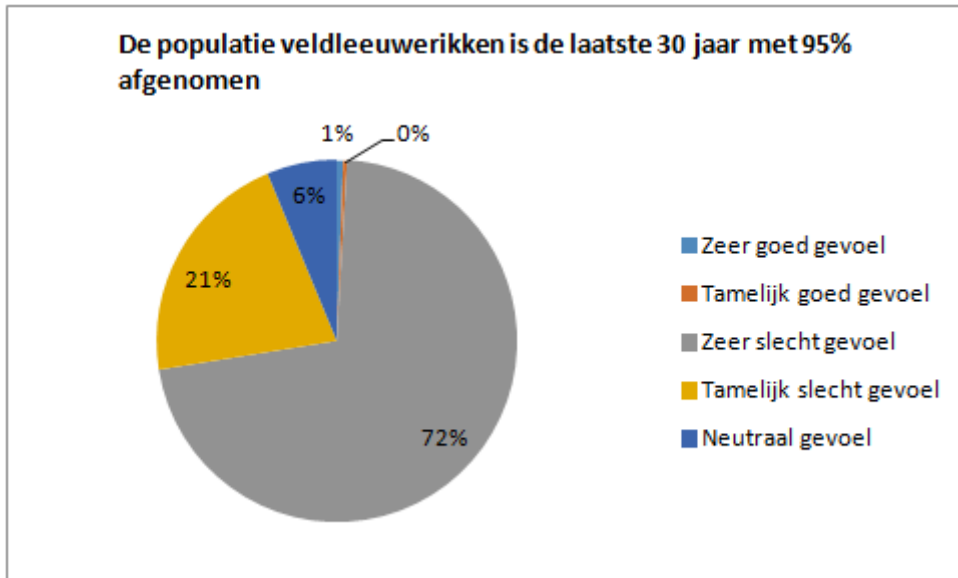
→ Vlaanderen heeft het dichtste wegennet ter wereld. Elk jaar sterven 4 miljoen dieren onder de wielen. 64% heeft hier een zeer slecht gevoel bij, 26% een tamelijk slecht gevoel.

Figuur 24. Elk jaar sterven 4 miljoen dieren onder de wielen.

→ De populatie veldleeuwerikken is de laatste 30 jaar met 95% afgenomen. 72% van de ondervraagden geeft aan dat dit hen een slecht gevoel geeft, 21% voelt zich hier tamelijk slecht bij.

Figuur 25. De populatie veldleeuwerikken is de laatste 30 jaar met 95% afgenomen.

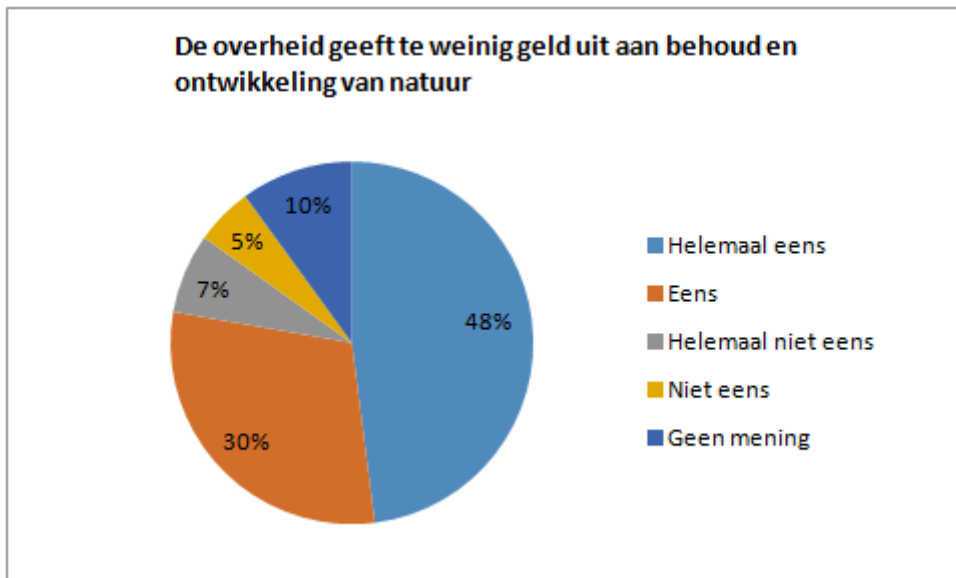

Subsidies en samenwerking

Subsidies

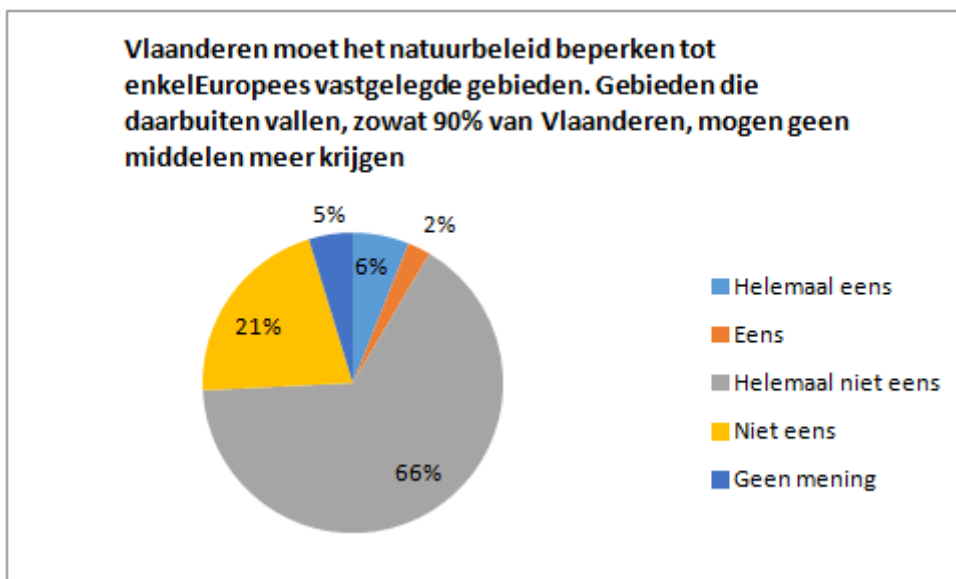
→ **Er moet meer geld gaan naar de aankoop en beheer van natuur:** 78 % van de Vlamingen zegt dat de overheid te weinig doet voor natuurbescherming.

Figuur 26. Er moet meer geld gaan naar de aankoop en beheer van natuur:

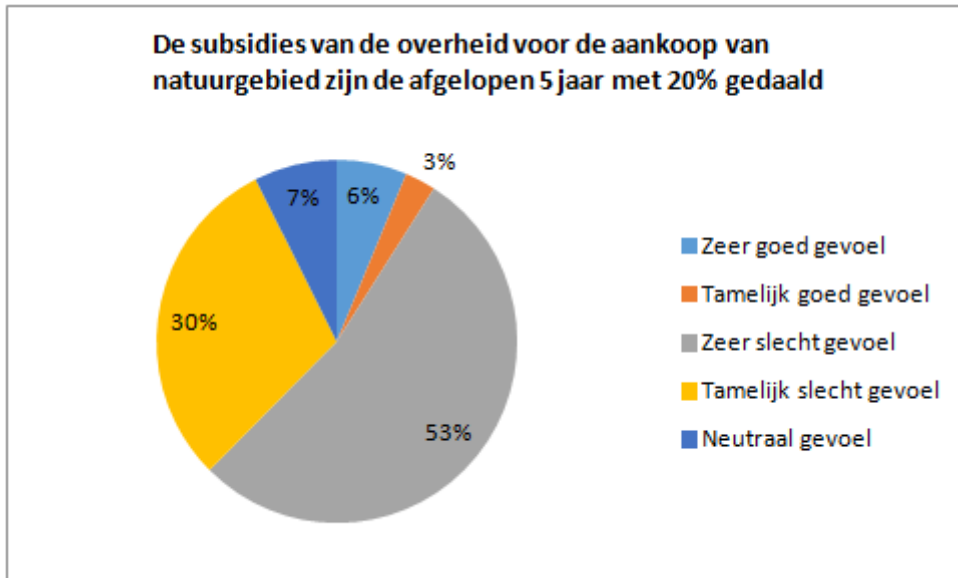
→ **Vlaanderen mag haar natuurbeleid niet beperken tot de Europees vastgestelde gebieden,** dat stelt 87% van de ondervraagden. Bijna driekwart van de niet-leden vindt dat we meer moeten doen dan wat Europa strikt genomen vraagt.

Figuur 27. Vlaanderen mag haar natuurbeleid niet beperken tot de Europees vastgestelde gebieden.

→ **Vlamingen zijn het niet eens met besparing op aankoop van natuurgebied.** De afgelopen legislatuur zijn de subsidies voor de aankoop van natuurgebieden met meer dan 20% gedaald. 53% van de ondervraagden geeft aan dat dit hen een zeer slecht gevoel geeft, 30% zegt dat dit hen een tamelijk slecht gevoel geeft.

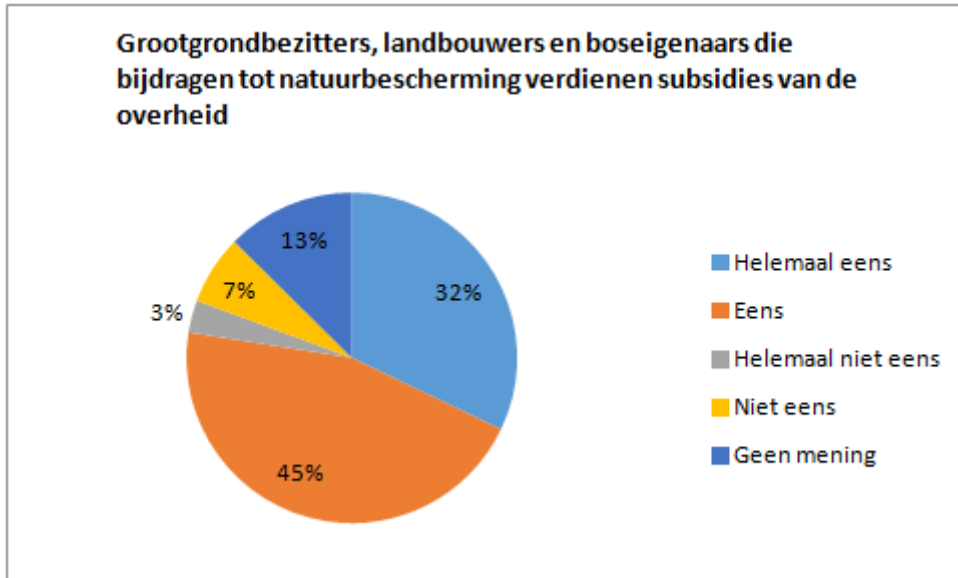
Figuur 28. Vlamingen zijn het niet eens met besparing op aankoop van natuurgebied.

Samenwerking

→ **Samenwerking met andere actoren in het buitengebied wordt als positief ervaren** door de respondenten. 32% is het helemaal eens en 45% is het eens met de stelling dat actoren die bijdragen tot natuurbescherming daar overheidssubsidies voor verdienen. 10% is het niet eens met deze stelling.

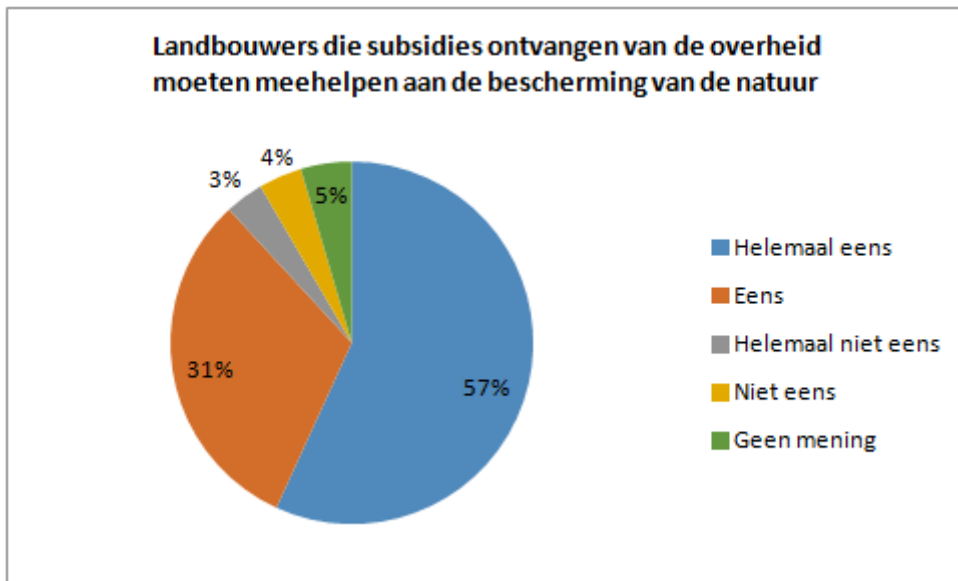
Figuur 29. Samenwerking met andere actoren in het buitengebied wordt als positief ervaren.

→ **De respondenten zijn gewonnen voor het idee van publiek geld voor publieke diensten.** Wie vanuit de maatschappij subsidies ontvangt, moet meehelpen aan het maatschappelijk belang dat natuurbescherming biedt. Tegelijk moeten private personen in ruil voor maatschappelijke diensten als water vasthouden, hagen en houtkanten onderhouden en de aanleg en beheer van natuurgebieden een vergoeding kunnen krijgen van de overheid.

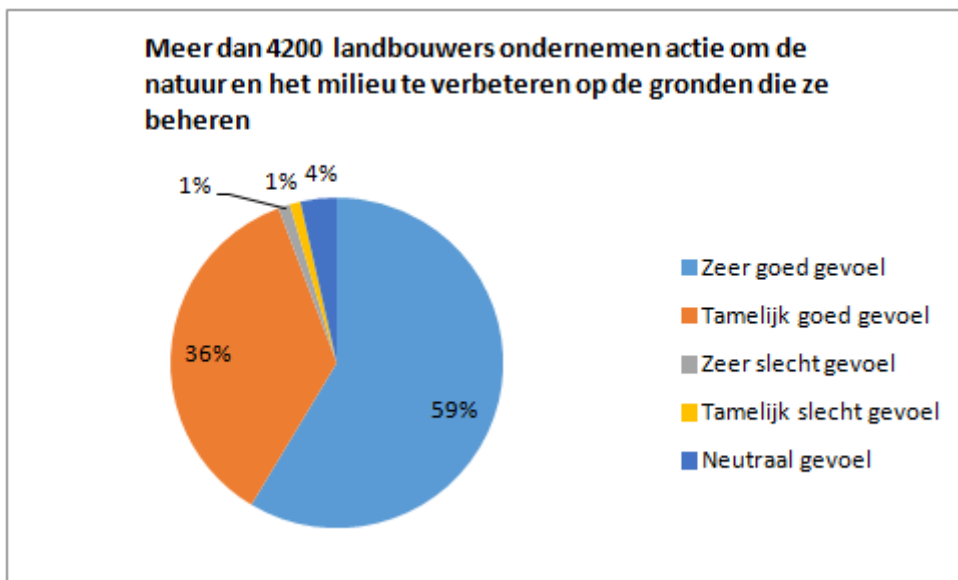
57% van de ondervraagden is het helemaal eens en 31% eens met de stelling dat landbouwers die subsidies ontvangen moeten meehelpen aan de bescherming van natuur. 7% is het hier niet mee eens.

Figuur 30. De respondenten zijn gewonnen voor het idee van publiek geld voor publieke diensten

→ Meer dan 4200 landbouwers ondernemen al acties om de natuur en het milieu op de gronden die ze beheren te verbeteren. 59% van de respondenten heeft daarbij een zeer goed gevoel, 36% een tamelijk goed gevoel.

Figuur 31. Landbouwers die acties ondernemen voor natuur en milieu verdienen een vergoeding.

Resultaten aan de hand van signaletiek

De respondenten werd gevraagd om een aantal persoonsgegevens op te geven. Specifiek bevroegen we volgende variabele:

- Lidmaatschap Natuurpunt
- Leeftijd
- Geslacht
- Provincie
- Bezoekersfrequentie

In dit deel bespreken we opmerkelijke resultaten aan de hand van de signaletiek.

Lidmaatschap Natuurpunt

65% of 9.937 van de respondenten zijn lid van Natuurpunt. 33,5% of 5.109 respondenten zijn geen lid van Natuurpunt. Verschillen leden en niet-leden significant van mening over de toestand van de natuur en de prioriteiten voor de nieuwe Vlaamse regering voor het natuurbeleid?

Algemeen stellen we vast dat zowel leden als niet-leden onze prioriteiten voor het natuurbeleid ondersteunen. Maar dat leden meer gevoelig zijn voor onze eisen.

Natuur op wandelafstand

Er is een significant verschil in het belang dat leden en niet-leden van Natuurpunt hechten aan nabije natuur. Terwijl 64% van de Natuurpuntleden natuur op wandelafstand zeer belangrijk vindt en 33% belangrijk, daalt dit percentage bij niet-leden naar respectievelijk 42% en 34%. Bij de niet-leden is er een relatief grote groep in vergelijking met de leden die natuur op wandelafstand onbelangrijk vindt (22%).

Ook de stelling dat elke Vlaming toegang moet hebben tot een natuurgebied op wandelafstand wordt meer ondersteund door leden dan door niet-leden. 88% van de Natuurpunt-leden ondersteunt deze stelling, ten opzichte van 65% van de niet-leden. 30% van de niet-leden ondersteunt de stelling niet ten opzichte van 8% van de leden.

Leden hebben een andere perceptie van de hoeveelheid natuur op wandelafstand dan niet leden. Terwijl 61,5% van de niet-leden vindt dat er voldoende natuur op wandelafstand is, is dit maar 47% bij leden. Dit lijkt erop te wijzen dat leden van Natuurpunt nabije natuur belangrijker vinden. Toch stellen we vast dat ook bijna 40% van de niet-leden meer natuur willen in hun omgeving.

Betonstop en openruimte

Een absolute meerderheid van de ondervraagden is gewonnen voor een betonstop. Ondanks het feit dat er een significant verschil is tussen leden en niet-leden, vindt 75% van de niet-leden dat er geen open ruimte meer mag aangesneden worden. Bij leden loopt dit cijfer op tot 90%.

Leden en niet-leden zijn het eens met de stelling dat economische ontwikkeling niet ten koste mag gaan van natuur en landschap. Maar er is wel een duidelijk verschil: terwijl 92,5% van de leden aangeeft het eens te zijn met de stelling, is dit bij niet-leden slechts 73%. Opmerkelijk is dat 18,5% van de niet-leden aangeeft het niet eens te zijn met de stelling.

De bescherming van ecologisch waardevolle bossen is zowel voor leden als niet-leden een prioriteit (leden: 93%, niet-leden: 80%). Ook voor wilde en mooie natuur in eigen land tekenen zowel leden als niet-leden (leden: 64%, niet-leden: 58%).

Toestand van de natuur

Leden zijn beduidend meer ongerust over de toestand van de natuur dan niet-leden: bij de niet-leden maakt 69% zich zorgen over de toestand van de natuur, bij de leden loopt dit op tot 93%. Dit verschil zet zich verder bij de andere vragen en stellingen. Zo veroorzaakt het feit dat buiten beschermde gebieden bedreigde planten en dieren amper kunnen overleven een grotere reactie dan bij niet-leden (leden: 96%, niet-leden: 73%). Opmerkelijk: 20% van de niet-leden stelt neutraal te staan ten opzichte van dit feit.

Als voorbeeld illustreren we de reactie op de massale bijensterfte. Leden zijn een stuk gevoeliger voor de massale sterfte: 81% geeft aan dat dit feit hen een zeer slecht gevoel geeft, 15% zegt dat dit hem een tamelijk slecht gevoel bezorgd. Niet-leden reageren minder uitgesproken: slechts bij 55% genereert dit een zeer slecht gevoel, bij 24% een tamelijk slecht gevoel. Bij 17% geeft dit een neutraal gevoel.

Bij de bijvangst van bruinvis zien we soortgelijke resultaten: niet-leden zijn minder gevoelig voor het sterven van bruinvissen. 58% geeft aan dat dit hen een zeer slecht gevoel geeft, 23% dat dit hen een tamelijk slecht gevoel geeft. Leden zijn een pak gevoeliger: 80% krijgt een zeer slecht gevoel, 17% een tamelijk slecht gevoel.

Subsidies

Hoewel zowel leden als niet-leden stellen dat de overheid te weinig middelen voorziet voor natuur, is er een significant verschil tussen beide groepen. Bij de leden zegt 86% dat er meer geld moet komen voor natuur, bij de niet-leden is dat slechts 61%.

Wat betreft de besparingen in de afgelopen legislatuur op vlak van aankoop en beheer van natuur zien we opnieuw dat leden en niet-leden sterk verschillen qua mening: slechts 66% van de niet-leden geeft aan dat dit hen een slecht gevoel geeft, ten opzichte van 93% van de leden die hier een slecht gevoel bij hebben. 34% van de niet-leden geeft aan dat ze hier neutraal tegenover staan of zelfs een goed gevoel door ervaren.

Leden en niet-leden verschillen van mening over het idee dat publiek geld, publieke diensten moet opleveren. Leden zijn veel meer gewonnen voor het idee. 95% van de leden geeft aan dat landbouwers moeten meehelpen aan de bescherming van de natuur in ruil voor subsidies. Ook bij de niet-leden is 76% nog overtuigd van de stelling. Slechts 18% van de niet-leden is het niet eens met deze stelling.

Inwoners steden

24% van de Vlamingen wonen in één van de 13 centrumsteden, we onderzochten of stedelingen anders aankijken ten opzichte van de toestand van de natuur en onze eisen voor het natuurbeleid dan inwoners die niet in één centrumstad wonen. In totaal woont 21,5% of 2.544 respondenten in een centrumstad, 78,5% of 9.347 wonen in één van de 295 andere gemeenten.

Over het algemeen stellen we vast dat centrumstadsbewoners meer begaan zijn met natuur en landschap. Zo zijn ze gevoeliger voor de toestand van bedreigde soorten zoals de

bruinvis, de hamster of de leeuwerik en tonen ze zich enthousiaster over de terugkeer van soorten als de bever.

Mensen in centrumsteden geven duidelijk aan dat er te weinig nabije natuur is: 23% vindt dat er veel te weinig natuur is en 40% zegt dat er te weinig is. Amper 5% vindt dat er meer dan genoeg natuur is, 31% zegt tevreden te zijn met de oppervlakte natuur op wandelafstand.

In centrumsteden is te weinig speelnatuur. Van de respondenten die in centrumsteden wonen oordeelt 37% dat er genoeg speelnatuur is, 57% stelt dat er te weinig is. Leden van Natuurpunt geven iets vaker aan dat er te weinig speelnatuur is (51%) en iets minder vaak dat er voldoende is (43%). In de centrumsteden is de veiligheid voor kinderen om de speelnatuur te bereiken minder gegarandeerd. 48% stelt dat kinderen de speelnatuur veilig en zelfstandig kunnen bereiken, 44% vindt van niet. Leden van Natuurpunt zijn iets negatiever ingesteld over de veiligheid voor kinderen om de speelnatuur te bereiken: 41% zegt dat kinderen deze natuur niet op een veilige manier zelfstandig kunnen bereiken.

Natuurrijke provincies

3 miljoen Vlamingen hebben geen toegang tot natuur op wandelafstand van hun woning. Dat bleek uit een onderzoek dat Natuurpunt uitgevoerd heeft op basis van gegevens van het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (VITO).¹ Vooral in West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen kunnen inwoners niet gaan wandelen in een natuurgebied in hun buurt. We onderzochten of het feit dat iemand in een natuurrijke dan wel natuurarme provincie woont een invloed heeft op wat hij of zij denkt over de toestand van de natuur en of hij of zij onze eisen voor het natuurbeleid ondersteunt.

Uit de analyse blijkt dat het feit dat iemand al dan niet in een natuurrijke of natuurarme provincie woont weinig of geen invloed heeft op de resultaten. Een significant verschil zien we wel wat betreft het thema nabije natuur. Inwoners van natuurarme provincies oordelen vaker dan inwoners van natuurrijke provincies dat er te weinig nabije natuur en speelnatuur is. De Vlaming is zich met andere woorden goed bewust van het aanbod natuur in zijn of haar omgeving.

Geslacht

De bevraging werd 9.100 keer ingevuld door mannen en 6.962 keer door vrouwen. In onze analyse gingen we na of mannen en vrouwen andere meningen hebben over de toestand van de natuur en de prioriteiten voor het natuurbeleid.

Algemeen kunnen we concluderen dat vrouwen een meer uitgesproken mening hebben over de toestand van de natuur en dat ze meer bezorgd zijn dan mannen over de toestand van de natuur. Wat betreft toegang tot nabije natuur oordeelt 86% van de vrouwen dat het belangrijk is dat alle Vlamingen toegang hebben tot een natuurgebied in hun buurt, bij de mannen is dit 76%.

Vrouwen zijn meer dan mannen bezorgd over de toestand van de natuur. Zo geeft 89% van de vrouwen aan ongerust te zijn over de toestand van de Vlaamse natuur, ten opzichte van

¹ www.natuurpunt.be/natuurropwandelafstand.

82% van de mannen. Ook de toestand van bedreigde soorten zoals de bruinvis lokken meer emotionele reacties uit bij vrouwen. Vrouwen vinden ook meer dan mannen dat de overheid te weinig geld uitgeeft aan het behoud van natuur (81% ten opzichte van 76%).

Leeftijd

2.940 respondenten of 19% van de respondenten zijn jonger dan 25 jaar. We gingen na in welke mate leeftijd een rol speelt in de inschatting over de toestand van de natuur en het feit of de respondenten onze eisen ondersteunen.

Opvallend is dat jongeren (min 25 jaar), minder ongerust zijn over de toestand van de natuur, dan plus 25-jarigen. Zo beroert de massale bijensterfte jongeren veel minder dan plus 25-jarigen: terwijl 81% van de min 25-jarigen de massale bijensterfte onrustwekkend vindt, loopt dit op tot 91% bij plus 25-jarigen. Dit verschil komt terug in de rest van de antwoorden.

Ook opvallend is dat jongeren een positievere inschatting hebben over de aanwezigheid van nabije natuur en speelnatuur. Daarnaast zien ze ook in mindere mate de noodzaak van nabije natuur: 75% van de jongeren is het eens met de stelling dat elke Vlaming toegang moet hebben tot nabije natuur, ten opzichte van 81,5% bij de plus 25-jarigen.

Bespreking en conclusies

In de periode december 2013 - januari 2014 namen meer dan 15.000 mensen deel aan de online Grote Natuurenquête. De resultaten geven Natuurpunt inzicht over hoe de achterban en potentiële achterban denkt over de Vlaamse natuur: wat denkt de Vlaming over natuur dicht bij huis of wat denkt hij over de bescherming van bedreigde diersoorten en wilde natuur?

De belangrijkste resultaten:

Wilde dieren veroveren Vlaamse harten.

De helft van de respondenten zou vaker een natuurgebied bezoeken als er wilde dieren als het everzwijn te zien zouden zijn.

Oog in oog staan met een wild zwijn, het kan voorlopig nog maar op enkele plekken. Maar dit machtig dier is aan een opmars bezig in Vlaanderen. En wilde dieren lokken ons massaal de natuur in. 45 % van de Vlamingen zou vaker de natuur in trekken als ze tijdens een wandeling een wild zwijn kunnen zien. 62% van de Vlamingen vinden dat er ook in Vlaanderen plaats moet zijn voor mooie en wilde natuur. Investeren in grote wilde en aaneengesloten natuur is ook een kans om de lokale economie en horeca aan te zwengelen.

Soorten op de rand

Dat heel wat planten en dieren bedreigd worden, vinden de Vlamingen zorgwekkend. 85% van de ondervraagden maakt zich ongerust over de toestand van de Vlaamse natuur. Met name het verdwijnen van soorten stemt Vlamingen ongerust. Vooral de massale bijensterfte ontlokt emotionele reacties (90%). Er moet eindelijk werk gemaakt worden van de beloofde plannen om soorten te beschermen en ook de nodige centen moeten hiervoor vrij gemaakt worden.

Natuur op wandelafstand

89% van de Vlamingen vinden het belangrijk dat ze op minder dan 2 kilometer van hun woning kunnen gaan wandelen in een natuurgebied. De helft van de Vlamingen vindt dat er momenteel te weinig natuur op wandelafstand is.

Vlaanderen is de meest natuurarme regio van Europa. Vlaanderen heeft met een oppervlakte van 15% natuur bijna 3 maal minder natuur dan het Europese gemiddelde. Natuur op wandelafstand is cruciaal voor een gezonde bevolking: uit onderzoek blijkt dat het een gunstige invloed heeft op onze mentale en fysieke gezondheid. Mensen die kunnen gaan wandelen in een groene omgeving gaan minder vaak naar de huisarts met klachten van diabetes, longaandoeningen en stress. De nood aan meer natuur is groot en zal als gevolg van de stijgende bevolkingsdichtheid nog toenemen, vooral in en rond de Vlaamse centrumsteden. Vlaanderen heeft deze nood in 1993 al opgemerkt en vertaald naar de Vlaamse richtlijnen voor nabije natuur, de groennormen. Uit een onderzoek dat Natuurpunt uitvoerde op basis van gegevens van het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (VITO), blijkt dat er nog werk aan de winkel is: 1 op 2 Vlamingen kan niet gaan wandelen in

een natuurgebied van minimum 30 ha op minder dan 1,6 km van zijn woning. Het is hoog tijd om de groennormen voor nabije en bereikbare natuur te verankeren in wetgeving en werk te maken van een actieplan voor natuur in de buurt.

Betonstop en aanpassen aan klimaatsverandering

Vlaanderen is volgebouwd. 85% van de bevolking is gewonnen voor een ingrijpende maatregel zoals de betonstop zodat er geen extra open ruimte meer verloren gaat.

Niet alleen ervaren ze een open natuurlandschap als het meest aantrekkelijk (60%), de ondervraagden geven ook duidelijk aan dat economische ontwikkeling niet ten koste mag gaan van natuur en landschap (96%). Toch sneuvelde de laatste jaren heel wat kostbare open ruimte ten voordelen van asfalt en beton. De afgelopen eeuw is Vlaanderen in sneltempo versteend: 27% van de totale oppervlakte is volgebouwd. Na dwergstaat Malta is dat het hoogste percentage van heel Europa. Die ongebreidelde bouwrijver gaat nog steeds verder: in de periode 2000 en 2011 nam de bebouwde oppervlakte in Vlaanderen toe met 8,8%. Daarmee verdwijnt elke dag 6 ha of een oppervlakte zo groot als 12 voetbalvelden natuur en landbouw onder asfalt en beton.

Betonnering van ons open landschap zorgt niet enkel voor een lelijk landschap, het maakt ons ook kwetsbaar voor wateroverlast; het water kan niet weg en wordt versneld afgevoerd waardoor het risico op overstromingen toeneemt. De klimaatmodellen voorspellen bovendien extreme temperaturen, hevige regenbuien en nog meer overstromingen. Een meerderheid van de Vlamingen vindt dat we ons moeten wapenen tegen die klimaatverandering door natuurlijke overstromingsgebieden in te richten en natuur te integreren in de stadsplanning (70%). In Vlaanderen dringt de tijd om onze ruimtelijke ordening klaar te maken voor meer neerslag en extreem weer. Nu al zijn de bodem en het rioleringsstelsel niet in staat om grote hoeveelheden regenwater te slikken. Op wat komt zijn we al helemaal niet voorbereid. Meer en hevigere neerslag zullen ervoor zorgen dat waterproblemen die nu al jaarlijks terugkomen alleen nog zullen verergeren. Om ons in te dijen tegen het risico op overstromingen moet het water beter worden vastgehouden, moet er meer ruimte worden voorzien voor natuurlijke overstromingen en moet het water langzamer worden afgevoerd.

Natuurbescherming is opdracht voor de overheid

Zorgen voor meer natuur is volgens de ondervraagden eerst en vooral een opdracht van de overheid. 78% van de ondervraagden zegt dat de overheid te weinig doet voor natuurbescherming en 84% is het niet eens met de grote besparingen op het natuurbudget in de afgelopen bestuursperiode.

Heel duidelijk is dat de ondervraagden de politieke focus om alle middelen in te zetten op Europees beschermde gebieden en soorten geen goede beleidskeuze vinden. 87% van de ondervraagden vindt dat het natuurbeleid niet beperkt mag worden tot de Europees vastgelegde gebieden. Die gebieden zijn erg belangrijk, maar de gebieden die daarbuiten vallen (zo'n 90% van de oppervlakte van Vlaanderen) zouden daardoor nog nauwelijks middelen krijgen. Voor wie op zoek is naar natuur op wandelafstand is dit slecht nieuws. In regio's waar nu al veel natuur is, zal er natuur bijkomen, maar in regio's waar weinig of geen

natuur is, zal er ook geen natuur bijkomen. Er moeten ook middelen gaan naar natuur die lokaal belangrijk is.

Helemaal in lijn met het nieuwe natuurdecreet vindt 77% van de ondervraagden dat ook grootgrondbezitters, landbouwers en boseigenaars die aan natuurbescherming doen subsidies moeten krijgen.

Appendix 1 - Vragenlijst de Grote Natuurenquête

Vragen en Stellingen Grote Natuurenquête	
Algemeen	Wat is jouw leeftijdscategorie
	Wat is je geslacht?
	Hoe vaak bezoek je de natuur?
	Ben je lid van Natuurpunt?
	Gemeente
Bouwstop en klimaat	Vlaanderen is volgebouwd. Daarom mogen er geen bijkomende bouwgronden worden ingekleurd. Waar er toch nieuwe bouwgrond bijkomt, moet elke vierkante meter gecompenseerd worden door een vierkante meter natuur of landbouw.
	Uitbreiding van bedrijven mag niet ten koste gaan van landschap en natuur
	Economische ontwikkeling is belangrijker dan het behouden of versterken van mooie landschappen
	Natuurbescherming mag niet ten koste gaan van landbouw of woningbouw
	Elke dag verdwijnt er een oppervlakte van 12 voetbalvelden landbouw- en natuurgebied onder asfalt en beton
	Landbouwgrond moet kunnen wijken voor de ontwikkeling van een natuurlijk overstromingsgebied
	Tijdens hittegolven is de temperatuur rond parken en natuurgebieden in steden tot 3 graden lager
	Welk landschap vind jij het mooist?
Nabije natuur	Hoe belangrijk is het voor jou dat je op wandelafstand van jouw woning kan genieten van grote natuurgebieden?
	De hoeveelheid natuur op wandelafstand van je woning is
	Is er in jouw buurt voldoende natuur waar kinderen kunnen spelen?

	Kunnen de kinderen die speelnatuur zelfstandig, veilig en vlot bereiken?
	Met 150 m ² natuur per inwoner is Vlaanderen de regio met de laagste oppervlakte natuur per inwoner in de EU
	Mensen die in een groene omgeving wonen, sporten tot drie maal meer dan anderen
	Elke Vlaming moet op wandelafstand (max 2 km) toegang hebben tot een natuurgebied.
Natuur en soorten	Buiten de beschermde natuurgebieden kunnen bedreigde planten en dieren amper overleven
	Statige oude bossen, met dikke bomen moeten beschermd worden tegen kap
	Ik maak me ongerust over de toestand van de natuur in Vlaanderen
	Al die aandacht voor natuur is overdreven. We maken ons te veel zorgen
	Voor mooie en wilde natuur ga ik wel naar het buitenland
	In 2013 spoelden 142 bruinvissen dood aan op onze stranden. Bijvangst door vissers is de grootste menselijke bedreiging voor deze kleine walvis
	België heeft het dichtste wegennetwerk van de EU. Elk jaar sterven 4 miljoen dieren in het verkeer
	De populatie veldleeuweriken is de laatste 30 jaar met 95% achteruit gegaan
	Heb je al eens een everzwijn in het wild gezien in Vlaanderen?
	Stel dat in een natuurgebied bij jou in de buurt voor het eerst everzwijnen gezien zijn. Welk effect zou dit hebben op jouw bezoek aan dat gebied?
	Woord 1
	Woord 2
	Het afgelopen jaar werden 347 bevers gespot in Vlaanderen. De soort breidt zich sterk uit.
	De Europese hamster is zo goed als uitgestorven in Vlaanderen.
	Op de torens van de Sint-Baafskathedraal in Gent broedt een slechtvalk.

	In België overleeft een honingbij op vier de winter niet. De sterfte hier is dubbel zo hoog als het Europees gemiddelde.
	Heb je al eens een boomkikker in het wild gezien in Vlaanderen?
	Stel dat in een natuurgebied bij jou in de buurt voor het eerst boomkikkers gezien zijn. Welk effect zou dit hebben op jouw bezoek aan dat gebied?
	Woord 1
	Woord 2
Subsidies en samenwerking	Vlaanderen moet het natuurbeleid beperken tot enkel Europees vastgelegde gebieden. Gebieden die daarbuiten vallen, zowat 90% van de oppervlakte van Vlaanderen, mogen geen middelen meer krijgen.
	Grootgrondbezitters, landbouwers en boseigenaars die bijdragen tot natuurbescherming verdienen subsidies van de overheid
	Landbouwers die subsidies ontvangen van de overheid moeten meehelpen aan de bescherming van natuur
	Meer dan 4200 landbouwers ondernemen actie om de natuur en het milieu te verbeteren op de gronden die ze beheren
	De overheid geeft te weinig geld uit aan behoud en ontwikkeling van natuur
	De subsidies van de overheid voor de aankoop van natuurgebied zijn de afgelopen 5 jaar met 20% gedaald
Opdracht	Heb je nog een persoonlijke boodschap over het natuurbeleid voor de Vlaamse politici. Schrijf ze hieronder neer.